

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
026/2020	Fylkestinget	24.02.2020
028/2020	Fylkesrådet	31.01.2020
	Komite for utdanning	24.02.2020

Kompetanse for arbeidsliv i endring - Kompetansestrategi for Nordland 2020-2024

Sammendrag

Nordlands viktigste ressurs er menneskene som bor her. Det er kunnskap, kreativitet og skapertrang som gjør oss i stand til å løse morgendagens oppgaver. Nordlands nærings- og arbeidsliv trenger kompetent arbeidskraft. Dette er presisert i fylkesrådets politiske plattform.

I årene fremover vil teknologiutvikling, klimautfordringer, internasjonalisering, endring i næringsstruktur, innvandring og aldring av befolkningen påvirke kompetansebehovene på alle områder i arbeidslivet. De raske endringene i teknologi og arbeidsliv tilsier økt behov for livslang læring.

Nordland fylkeskommune har arbeidet strategisk for å møte arbeidslivets kompetansebehov over mange år. Innenfor utdanning og opplæring har *Nordlandsmodellen* og *Læreplassgarantien* bidratt til et løft som har økt gjennomføringen og formidlingen av antall læreplasser. Med kompetansestrategien ønsker man å få til et lignende løft for hele livsløpet og hele befolkningen for tydeligere treffe arbeidslivets behov for kompetanse.

Hovedfokuset i strategien er lagt på arbeidslivets kompetansebehov og samarbeid og samordning mellom arbeidslivet og kompetanseaktørene i fylket. Innenfor utdanning omfatter strategien både grunnutdanninger og etter- og videreutdanninger.

Kompetansestrategien har som mål å skape bedre samsvar mellom kompetansen og ressursene Nordland innehar, og det som framtidens nordlandssamfunn og arbeidsliv etterspør. Den raske endringstakten i samfunnet betinger en forsterket og samordnet innsats innen kompetansepolitikken. Læring finner sted på mange arenaer; i arbeidslivet, utdanningssystemet, frivillig sektor og i samfunnet for øvrig.

For å lykkes med å møte det framtidige kompetansebehovet i Nordland, er det nødvendig med et godt samspill mellom ulike politikkområder, forvaltningsnivåer, partene i arbeidslivet og kompetansepolitiske aktører. Riktig kompetanse for arbeidslivet i Nordland er grunnlaget som vil sikre fortsatt vekst og klatring i

verdikjedene.

Det skal legges et grunnlag for fortsatt vekst, ikke bare økonomisk, men også i velferd, og bærekraft. Nordland skal være et godt fylke å bo, studere og jobbe i. Og vi må i fellesskap utvikle, mobilisere og bruke den kompetansen vi har. Dette trenger vi for å takle framtidens utfordringer med teknologiutvikling, klima, internasjonalisering, endring i næringsstrukturen, og en økt levealder og lavere befolkningsvekst.

Fylkeskommunen vil legge FNs bærekraftsmål til grunn som et rammeverk for utviklingen av nordlandssamfunnet framover.

Målgruppen for den regionale kompetansestrategien er hele Nordlands kommuner, utdanningsinstitusjoner, kunnskapsparter og andre kompetanseaktører. Strategien fokuserer på hele livsløpet, fra grunnskole til høyere utdanning, de som er i og utenfor arbeidslivet og arbeidsmarkedets behov. Strategien er avgrenset til noen områder der fylket har særlige utfordringer og muligheter.

«Forum for kompetanse og arbeidsliv» har vært referansegruppe i arbeidet med strategien. Det har også vært gjennomført regionale innspillmøter over hele fylket

Strategien foreslås fulgt opp av handlingsplaner innen de områdene strategien vektlegger, samt en avtale med partene som deltar i «Forum for kompetanse og arbeidsliv».

Bakgrunn

Nasjonale føringer for den regionale kompetansepolitikken

Den regionale kompetansesatsingen må ses i sammenheng med nasjonal politikk og rammeverk. Regjeringen har lagt fram en Nasjonal kompetansepolitisk strategi. Den nasjonale strategien har tre innsatsområder:

- Læring i arbeidslivet og god bruk av kompetanse
- Gode valg for den enkelte og for samfunnet
- Styrke kompetansen til voksne med svak tilknytning til arbeidslivet

Regjeringa lanserte kompetansereformen «Lære heile livet» i 2018, som skal bidra til at flere kan stå lenger i jobb, og at arbeidstakere får den kompetansen de trenger.

I oppgavemeldingen om regionreformen har Stortinget vedtatt nye oppgaver til regionene innenfor temaet kompetanse. Først og fremst skal fylkeskommunen ta en større rolle i å koordinere og utvikle kompetansepolitikken i fylket. Dette omfatter blant annet å kartlegge regionale kompetansebehov, formidle behov til tilbydere og tilrettelegge for etterspurte opplærings- og utdanningstiltak.

Regional plan eller strategier blir nevnt som viktige virkemidler i denne sammenheng. Disse skal også omfatte tiltak for å kvalifisere flyktninger og innvandrere til å møte regionale arbeidsmarkedets behov. Karriereveiledning anses som en kjerneoppgave i realisering av regionale kompetanseplaner, og det foreslås at regionene får et utvidet

ansvar for dette. Av konkrete nye oppgaver foreslås det overført ansvar for finansiering av karriereveiledning, ansvar for minoritetsrådgivere i den videregående skolen og et utvidet ansvar for å tilrettelegge og forsterke opplæring til alle unge mellom 16-24 år med svak grunnskolekompetanse.

Fylkestingets føringer for en helhetlig kompetansepolitikk i Nordland

Nordland fylkesting vedtok i sak 64/2018 *Regionalt kompetansearbeid i Nordland*, at det skulle legges fram en regional kompetansestrategi for fylkestinget. I saken omtales ulike utfordringer innenfor kompetansepolitikken og den viser til at en regional kompetansestrategi både må bygges på nasjonale strategier, nye oppgaver som kommer i forbindelse med regionreformen, utfordringer knyttet til raske endringer i arbeidsmarkedet, nye kompetansebehov, demografi, rekrutteringsbehov og innvandringsbefolkningens behov for utdanning. Det presiseres at strategien skal vektlegge det lave utdanningsnivået i fylket og stadig lavere ungdomskull i Nordland. Arbeidet med kompetansestrategien er inkludert i økonomiplanen for 2020, og må sees som en del av fylkeskommunens rolle som samordner på kompetansefeltet.

Problemstilling

Den demografiske utviklingen og framskrivingene fra SSB viser til moderat befolkningsvekst i Nordland framover. Det vil derfor være en betydelig utfordring med å skaffe nok relevant arbeidskraft framover.

Det grønne skiftet, bærekraft og framveksten av en sirkulær økonomi er viktige trender for arbeidslivet i Nordland. De store næringene i fylket, som reiseliv, sjømat og industri, må jobbe med å levere bærekraftige løsninger for framtiden. Dette vil kunne endre konkurransebetingelser og markedsmuligheter, og krever ny kompetanse i bedriftene. En god samordning og systematisk samarbeid mellom arbeidsliv og kompetanseaktørene er en nøkkel til at vi innenfor flere bransjer kan klatre i verdikjedene.

I tillegg står en stor andel av befolkningen i Nordland utenfor arbeidsmarkedet. Dette til tross for at behovet for arbeidskraft er økende. Selv om en næring forventes å ha færre sysselsatte i framtiden, vil det fortsatt kunne være en utfordring å fylle på med arbeidskraft til erstatning for naturlig avgang. I Nordland er det også en stor gruppe i arbeidskraftreserven som gjennom å ta utdanning kan komme i jobb.

Drøfting

God kompetanse i arbeidsstyrken er avgjørende for både den økonomiske konkurranseevnen og for sysselsetting i arbeidslivet. Endringstakten i verden rundt oss har aldri vært større, og arbeidslivet utvikles raskere enn noen gang. Vi vet at vi står overfor store klimautfordringer, og raske teknologiske endringer med robotisering og automatisering, omtalt som den fjerde industrielle revolusjon. Det grønne skiftet og fremveksten av den sirkulære økonomien, gir arbeidslivet, FoU og våre lokalsamfunn nye utfordringer, men også nye muligheter.

Innovasjon og kunnskapsutvikling skjer i økende grad internasjonalt og samfunnet

stiller stadig økende krav til spesialisering. Dette gir også muligheter der hvor arbeidskraftkostnadene tidligere har bremsset vekst i arbeidsplasser, ser man nå at høy kompetanse gir bedre marginer og sjanse for å klatre i verdikjeden.

For å lykkes med en offensiv kompetansesatsing må mange aktører samarbeide. Hovedstrategien for å øke kompetansen i befolkningen er å styrke samarbeidet mellom arbeidslivet, utdanningssektoren, kunnskaps- og forskningsmiljø og virkemiddelaktører. Det kreves samarbeid på flere nivå. Fylkeskommunen skal ta en koordinerende rolle framover.

De konkrete tiltak for å følge opp strategien anbefales oppfulgt i egen handlingsplan.

Visjon, mål og strategier

Visjonen for kompetansestrategien for Nordland er å øke kompetansen i befolkningen for å løse arbeidslivets framtidige utfordringer og behov.

Målene med strategien er å:

1. Øke kompetansen i Nordlands befolkning som grunnlag for et godt samfunn å bo og leve i. Det skal være bedre balanse mellom tilbud og etterspørsel i de regionale arbeidsmarkedene.
2. Styrke samarbeidet mellom arbeidslivet, utdanningssektoren, kunnskaps- og forskningsmiljø og virkemiddelaktører for å kunne møte framtidens kompetansebehov.
3. Bidra til et bærekraftig samfunn med utgangspunkt i FNs bærekraftsmål.
4. Inkludere flere i arbeidslivet og hindre utenforskap.

For å nå målene i strategien deles arbeidet opp i fem satsingsområder:

1. Partnerskap og mobilisering til kompetansesatsing i arbeidslivet
2. Utvikle utdanningstilbudet i takt med arbeidslivets framtidige behov
3. Synliggjøre de spennende mulighetene i arbeidslivet i Nordland
4. Bidra til bærekraftige og attraktive lokalsamfunn
5. Inkludere flere i arbeidslivet og hindre utenforskap

Forslag til gjennomføring og tiltak

For å lykkes med en offensiv kompetansesatsing må mange aktører samarbeide. Hovedstrategien for å øke kompetansen i befolkningen er å styrke samarbeidet mellom arbeidslivet, utdanningssektoren, kunnskaps- og forskningsmiljø og virkemiddelaktører. Det kreves samarbeid på flere nivå. Fylkeskommunen skal ta en koordinerende rolle framover. De konkrete tiltak for å følge opp strategien omtales i egen handlingsplan.

Strategisk styring og oppfølging

- Fylkeskommunen vil invitere sentrale parter til en styringsgruppe for oppfølgingen av strategien.
- Fylkeskommunen oppretter tre områdepartnerskap, ett for hvert skoleinntaksområde: Nordfylket, Salten og Helgeland.

- Fylkeskommunen søke samarbeidet med innovative bedrifter, bedriftsnettverk, klynger og næringsforeninger for å videreutvikle kompetansetilbudene i fylket.

Utvikle kunnskapsgrunnlaget for kompetansepolicyen

- Bygge opp kompetansepiloter for å få til bedre samsvar mellom tilbud og etterspørsel i arbeidslivet.
- Bidra til opprettelsen av et samfunnsvitenskapelig forskningssenter i nordområdene.

Utvikle virkemidlene for kompetansepolicyen

- Utvikle tilbudene ved videregående skoler og Fagskolen i Nordland.
- Prioritere finansiering av prosjekter for kompetanseutvikling innenfor fylkeskommunens virkemidler.
- Karrieresentrene, kompetansepartnerskapene og kompetansepiloteene skal ha som hovedoppgave å mobilisere til kompetansesatsing i fylket.
- Fylkeskommune vil også ta en rolle i å koordinere og synliggjøre virkemidler og tilskuddsordninger i regi av andre offentlige aktører.

Organisering av kompetansearbeidet internt i Nordland fylkeskommune

Fylkesrådet har igangsatt utredning om framtidig organisering av fylkeskommunen for å følge opp regionreformens intensjoner og ta rollen som samfunnsutvikler. Det vil føre til omorganisering i administrasjonen og kompetansepolicyen vil bli berørt av dette.

Fylkesrådets vurdering

Fylkesrådet understreker i sin politiske plattform at fylkets viktigste ressurs er menneskene som bor her. Det er kunnskap, kreativitet og skapertrang som gjør oss i stand til å løse morgendagens oppgaver.

Nordland fylkeskommune har arbeidet strategisk for å møte arbeidslivets kompetansebehov over mange år. Innenfor utdanning og opplæring har «Nordlandsmodellen» bidratt til et løft som har økt gjennomføringen og formidlingen av antall læreplasser.

Februar 2019 ble FT-sak 27/2019 *Læreplassgaranti i Nordland* vedtatt. Som oppfølging av denne saken er det igangsatt et prosjekt for å garantere læreplasser i Nordland. Fylkesrådet har prioritert dette arbeidet da mangel på læreplass var et av de store hindrene for å få fullført videregående opplæring.

Med kompetansestrategien ønsker man å få til et lignende løft for hele livsløpet og hele befolkningen for tydeligere treffe arbeidslivet behov for kompetanse. Fylkesrådet vil gjennom denne strategien legge til rette for at utdanningssektoren og arbeidslivet samarbeider bedre.

Fylkesrådet er spesielt opptatt av at vi får bedre teknologiske utdanningstilbud og at viktige velferdstilbud i fylket får bedre rekruttering av kvalifisert arbeidskraft. Vi vil

også bidra til at flere i arbeidskraftreserven får muligheter i arbeidslivet.

Fylkesrådet ønsker at fylkeskommunen skal ta tak i kompetansepolitikken på nye måter og vil invitere til partnerskap for gjennomføring av strategien.

Konsekvenser for Nordland fylkeskommune

Økonomiske og personalmessige konsekvenser framkommer av saksframlegget. Fylkesrådet anser at bevilgninger til ulike tiltak i henhold til den regionale kompetansestrategien vil innebære at den totale økonomiske innsatsen i forhold til dagens nivå vil kunne øke innenfor de rammer som økonomiplanen legger for hele virksomheten.

Den økonomiske utviklingen tilsier at de økonomiske rammene for fylkeskommunen blir lavere. Prioritering av tiltak i tilknytning til kompetansestrategien vil innebære en omprioritering på enkelte områder.

Finansiering av arbeidet må skje gjennom regionale utviklingsmidler, fylkeskommunens budsjetter og samarbeidspartneres budsjetter, søknader til regionale forskingsfond, interreg-programmer og andre mulige finansieringskilder.

I oppfølgingen av regionreformen og i rollen som samfunnsutvikler vil det kunne føre til omorganisering i administrasjonen og kompetansepolitikken vil bli berørt av dette.

Som en oppfølging av vedtak i fylkestingssak 64/17 *Fylkeskommunale tiltak for å redusere sosiale ulikheter i helse* pkt. 2, er gode utdanningstilbud og muligheter for arbeid viktig for god generell folkehelse.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. Fylkestinget ser behovet for en styrket satsing på kompetanse i Nordland for å sikre framtidig vekst, ikke bare økonomisk, men også sosialt og kulturelt.
2. Fylkestinget vedtar regional kompetansestrategi med mål om økt samsvar mellom arbeidsmarkedets tilbud og behov.
3. Fylkestinget ønsker å legge FNs bærekraftsmål til grunn for utviklingen av nordlandssamfunnet framover.
4. Fylkestinget ber fylkesrådet utarbeide en handlingsplan for oppfølging av strategien.

Bodø den 31.01.2020

Tomas Norvoll
fylkesrådsleder
sign

Sandra Tønne
fylkesråd for utdanning
sign

31.01.2020 Fylkesrådet

Votering i Fylkesrådet

Enstemmig

Innstilling fra Fylkesrådet

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt

24.02.2020 Fylkestinget

Utdanningskomiteens innstilling ble lagt frem av saksordfører **Kassandra Bredrup Petsas, Fremskrittspartiet:**

1. Fylkestinget ser behovet for en styrket satsing på kompetanse i Nordland for å sikre framtidig vekst, ikke bare økonomisk, men også sosialt og kulturelt.
2. Fylkestinget vedtar regional kompetansestrategi med mål om økt samsvar mellom arbeidsmarkedets tilbud og behov.
3. Fylkestinget ønsker å legge FNs bærekraftsmål til grunn for utviklingen av nordlandssamfunnet framover.
4. Fylkestinget ber fylkesrådet utarbeide en handlingsplan for oppfølging av strategien.

Votering i plenum

Komiteinnstillinga enstemmig vedtatt med 45 stemmer.

FT 026/2020

Vedtak

1. Fylkestinget ser behovet for en styrket satsing på kompetanse i Nordland for å sikre framtidig vekst, ikke bare økonomisk, men også sosialt og kulturelt.
2. Fylkestinget vedtar regional kompetansestrategi med mål om økt samsvar mellom arbeidsmarkedets tilbud og behov.
3. Fylkestinget ønsker å legge FNs bærekraftsmål til grunn for utviklingen av nordlandssamfunnet framover.
4. Fylkestinget ber fylkesrådet utarbeide en handlingsplan for oppfølging av strategien.

Vedlegg

Tittel	DokID
Kompetansestrategi Nordland fylkeskommune 2020	1478482
Regional kompetansestrategi Nordland. Datagrunnlag og diskusjoner.	1477536
Rådet for personer med funksjonsnedsettelse innspill fra FT-sak 026-2020	1509028
Ungdommens fylkesråds innspill til FT-sak 26-2020	1510510